

Trua arter i Sør-Trøndelag

4/96

10. BLØTDYR I FERSKVANN

10.1 INNLEDNING

Norge er trolig det land i verden der utbredelsen av snegler og småmuslinger i ferskvann er best kjent i hele verden (Økland & Økland 1995).

I Norge finnes det 27 arter snegler og 23 arter muslinger som er knyttet til ferskvannsmiljø; av disse er 13 muslingarter og 8 sneglearter påvist i Sør-Trøndelag (Økland & Økland 1995). I Norge er det foreløpig bare utarbeidet rødliste for bløtdyr (snegler og muslinger) som finnes i ferskvann (Størkersen 1992). Den norske rødlista omfatter 9 arter snegler og 6 arter muslinger (Størkersen 1992). Av disse artene er det bare elvemusling *Margaritifera margaritifera* som er påvist i Sør-Trøndelag. All informasjon om utbredelsen til elvemusling i fylket er gitt av fiskeforvalter Ingvar Korsen ved Fylkesmannens miljøvernavdeling i Sør-Trøndelag.

10.2 RØDLISTE FOR BLØTDYR I SØR-TRØNDELAG

Norsk navn	Latinsk navn	Status
Elvemusling	<i>Margaritifera margaritifera</i>	V

10.3 ARTSGJENNOMGANG

Elvemusling *Margaritifera margaritifera*

Status: Sårbar (V)

Habitat: Denne arten, som tidligere ble kalt elveperlemusling (Økland & Økland 1995), er knyttet til næringsfattige elver og bekker med rent vann og nokså høy strømhastighet. Den sitter fast nede i grus- og steinbunnen, men kan også bevege seg sakte over lengre avstander (Direktoratet for Naturforvaltning 1994 a).

Forekomst: I Norge er arten utbredt i mange elver fra Iddefjorden i Østfold og nordover til Grense Jakobselv i Finnmark (Økland & Lund 1986). Spredningen av larvene på fisk forklarer den store utbredelsen til denne lite bevegelige arten (Økland & Lund 1986). Forekomsten til elvemusling i Sør-Trøndelag er oppsummert i tabell 2. Arten er påvist i 17 vassdrag i lavlandet i fylket, men er nå borte fra ihvertfall to av disse. I fem vassdrag er artens status usikker pr. 1995 (Ingvar Korsen pers. medd.). Det er spesielt i de ytre kystkommunene at arten har blitt påvist. Arten har etter alt å dømme en større utbredelse enn tidligere antatt. Det er imidlertid sjelden at den danner større bestander. Det har unntaksvis forekommet dødelighet på oppdrettsfisk i elver der elvemusling forekommer. Årsaken til det er at de små larvene fra muslingen kapsler seg inn i fiskens gjeller og forsyner seg av fiskens blod. Det er ikke observert slike tilfeller i vårt fylke (Ingvar Korsen pers. medd.).

Trusselfaktorer: Synkende pH-verdier som følge av sur nedbør, utryddelse av fisk som er vert for larvene, vassdragsregulering, overgjødning, giftutslipp, kanalisering og perlefiske er andre trusler mot arten. En av de viktigste truslene mot arten synes å være igjenslamming av bekker og vassdrag som følge av skogsdrift. Arten er sterkt truet i mange land og listes som sårbar på verdensbasis (Direktoratet for Naturforvaltning 1994 a).

Forvaltningstiltak: Med hjemmel i lakse- og innlandsfiskelovens § 34 er arten beskyttet mot fangst (Økland & Økland 1995). Arten står på Bernkonvensjonens liste III over dyrearter som trenger særlig beskyttelse (Størkersen 1992).

Tabell 2. Forekomst av elvemusling i Sør-Trøndelag.

Kommune	Vassdrag	Status		Rødsjøelva	Borte
Bjugn	Teksdalselva	Tilstede	Selbu	Dragstadelva	Tilstedeværelse usikker
	Oldnelva	Tilstedeværelse usikker	Snillfjord	Slørdalselva	Tilstedeværelse usikker
Hemne	Røsta/Å-elva	Tilstede		Tannvikelva	Tilstedeværelse usikker
Hitra	Lakselva	Tilstede	Trondheim	Leirelva	Tilstedeværelse usikker
Osen	Ærvikelva	Tilstede		Trollabekken	Tilstede
Rissa	Refsåa	Tilstede	Åfjord	Skjerva (Vannvikelva)	Borte
	Modalsvassdraget	Tilstede		Arnevikselva	Tilstede
	Eksetelva	Tilstede		Stordalselva	Tilstede